

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

(Άρθρο 23(3)(β)(i) του Ν.33/64 – Μεταβατικές Διατάξεις)

Έφεση κατά απόφασης Διοικητικού Δικαστηρίου Αρ.42/2017

10 Απριλίου, 2024

[Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, ΣΤ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, Η. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Δ/ΣΤΕΣ]

1. Κική Είκοσι, ως διαχειρίστρια της περιουσίας της αποβιώσασας Πίτσας Είκοσι.
2. Μαρία Είκοσι, από Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
3. Κική Είκοσι, από Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
4. Γκλόρια Είκοσι, από Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Εφεσείουσες

Και

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, μέσω

1. Υπουργικού Συμβουλίου
2. Υπουργού Εσωτερικών

Εφεσίβλητοι

(Ως τροποποιήθηκε δυνάμει του Διατάγματος του Ανωτάτου
Συνταγματικού Δικαστηρίου με ημερ. 7.2.2024)

Θ.Κουσπή (κα), για Εφεσείουσες

Ν.Νικολάου, (κα), δικηγόρος της Δημοκρατίας για Γενικό Εισαγγελέα,
για Εφεσίβλητους

Δικαστήριο: Η απόφαση είναι ομόφωνη και θα δοθεί από τη Δικαστή Τ.Ψαρά-Μιλτιάδου.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.: Οι Εφεσείουσες-Αιτήτριες ζήτησαν δια της προσφυγής τους ακύρωση του διατάγματος απαλλοτρίωσης Αρ.360, ημερομηνίας δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας 25.5.2012, του ακινήτου που περιγράφεται, στα Πάνω Λεύκαρα, Επαρχία Λάρνακας, στο οποίο είναι συνιδιοκτήτριες.

Ο σκοπός για την επίδικη απαλλοτρίωση είχε καθοριστεί δια της γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης ημ. 27.5.2011, ότι αφορούσε τη δημόσια ωφέλεια δηλαδή για τη δημιουργία, βελτίωση και ανάπτυξη των συγκοινωνιών στη Δημοκρατία και επιβαλλόταν για τη βελτίωση του Οδικού Δικτύου και της Κεντρικής Πλατείας και συγκεκριμένα για τη δημιουργία χώρου στάθμευσης στα Πάνω Λεύκαρα.

Το επίδικο διάταγμα ήταν το τρίτο στη σειρά που εκδόθηκε για το ακίνητο, αφού τα δύο προηγούμενα είχαν ακυρωθεί δικαστικά (προσφυγές 1286/1999 και 91/2003).

Στη δεύτερη ακυρωτική απόφαση (24.3.2005) το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε, πως η απόφαση για απαλλοτρίωση έπασχε λόγω έλλειψης δέουσας έρευνας και ανεπαρκούς αιτιολογίας. Πρόκειται για το διάταγμα απαλλοτρίωσης ημερ.15.11.2002.

Μετά την ακυρωτική απόφαση¹, ακολούθησε η εκπόνηση μελέτης το Φεβρουάριο του 2007, για την αξιολόγηση χώρων στάθμευσης από το Τμήμα Δημοσίων Έργων και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Στην εν λόγω μελέτη, το επίδικο ακίνητο τοποθετείται στη δεύτερη θέση από άποψης καταλληλότητας ως χώρος στάθμευσης λεωφορείων, στα πλαίσια αξιολόγησης πέντε συνολικά εναλλακτικών χώρων.

Ως ο πλέον κατάλληλος καθορίζεται παραπλήσιος χώρος, που αποτελείται από δυο συνορεύοντα τεμάχια, τα οποία βρίσκονται αμέσως νότια του ακινήτου και τα οποία χρησιμοποιούνταν ως άτυπος χώρος στάθμευσης λεωφορείων, χωρίς να καθορίζονται ως τέτοιος χώρος στο οικείο Τοπικό Σχέδιο. Επειδή όμως ο συγκεκριμένος χώρος είχε δεσμευτεί για τη δημιουργία Πολυδύναμου Κέντρου από τον Δήμο Λευκάρων, στη βάση χορηγηθείσας Πολεοδομικής Άδειας, με βάση τη σχετική μελέτη, το επίδικο ακίνητο, ως ο αμέσως επόμενος χώρος σε σειρά κατάταξης, κρίθηκε ως ο πλέον κατάλληλος.

¹ Είκοσι κ.ά. ν. Δημοκρατίας (2005)4 Α.Α.Δ. 213 (απόφαση Αρτέμη, Δ.)

Ακολούθησε νέα Γνωστοποίηση και το επίδικο Διάταγμα απαλλοτρίωσης ημερ. 17.5.2012. Το Διοικητικό Δικαστήριο με την εκκαλούμενη απόφαση του θεώρησε ότι οι ισχυρισμοί και οι προβληθέντες λόγοι ακύρωσης έπρεπε να αποτύχουν και απέρριψε την προσφυγή.

Οι λόγοι ακύρωσης καθώς και ο κύριος πυρήνας της απόφασης είχαν σχέση κυρίως με τις αρχές, που θα έπρεπε να τύχουν εφαρμογής σε επανεξέταση κατόπιν ακυρωτικού αποτελέσματος.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, αφού καθοδηγήθηκε σε σχέση με τις αρχές αυτές και αφού παρέθεσε σε συντομία τα προηγηθέντα ακυρωτικά αποτελέσματα, κατέληξε ως εξής:

«Πράγματι, από τις ενέργειες της ίδιας της Διοίκησης, περιλαμβανομένης και της σχετικής αλληλογραφίας, προκύπτει ότι μετά την έκδοση της δεύτερης ακυρωτικής απόφασης, στις 24.3.2005, οι καθ' ων η αίτηση, και ορθώς, επεδίωξαν τη συμμόρφωση με τα ευρήματα της εν λόγω ακυρωτικής απόφασης αλλά και την επανεξέταση της υπόθεσης. Σε σχετική επιστολή του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ημερομηνίας 13.4.2005, προς τον Διευθυντή Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως (περιέχεται ως παράρτημα Γ' στην εκπονηθείσα μελέτη του 2007-Ερ.119 στον οικείο διοικητικό φάκελο), ρητά εκφράζεται η άποψη ότι δεν θα πρέπει να ασκηθεί έφεση κατά της ακυρωτικής δικαστικής απόφασης, «αλλά η απαλλοτριούσα αρχή θα πρέπει να προχωρήσει σε επανεξέταση του θέματος αφού προηγουμένως προχωρήσει στην ετοιμασία μελέτης στη βάση των πιο πάνω ευρημάτων του Δικαστηρίου». Χαρακτηριστική είναι και η επιστολή του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών προς τον Διευθυντή Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, ημερομηνίας 8.8.2006 (Ερ. 101 στον οικείο διοικητικό φάκελο), με την οποία ζητείται ενημέρωση αναφορικά με το «κατά πόσον έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία της συγκριτικής ανάλυσης των υπό εξέταση τεμαχίων για τη δημιουργία χώρου στάθμευσης σε σχέση με το τεμάχιο της κας Είκοσι [σημ.: το ακίνητο] και με βάση το πόρισμα της πιο πάνω

απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου». Γενικότερα, από το σύνολο των στοιχείων που έχουν τεθεί ενώπιόν μου, δε χωρεί αμφιβολία ότι η εκπονηθείσα μελέτη του Φεβρουαρίου 2007, με τίτλο «Μελέτη για την Αξιολόγηση Χώρων Στάθμευσης για Λεωφορεία στο Δήμο Πάνω Λευκάρων», ήταν απόρροια των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου στην δεύτερη προαναφερθείσα ακυρωτική του απόφαση, περί έλλειψης δέουσας έρευνας.

Συνεπώς, με αυτά τα δεδομένα, δε χωρεί αμφιβολία ότι μετά την έκδοση της ακυρωτικής απόφασης, οι καθ' ων η αίτηση προχώρησαν σε επανεξέταση, ως άλλωστε όφειλαν».

Με τον πρώτο λόγο έφεσης οι Εφεσείουσες προβάλλουν ως λανθασμένη την πρωτόδικη κρίση, ότι οι Εφεσίβλητοι προχώρησαν σε επανεξέταση ως όφειλαν και σε συμμόρφωση με το ακυρωτικό δεδικασμένο διενήργησαν νέα έρευνα.

Επίσης, με το δεύτερο λόγο βάλλεται ως λανθασμένη η κρίση πως η έρευνα των Εφεσιβλήτων κατά την επανεξέταση ήταν σύμφωνη με τη νομολογία, ότι δηλαδή είναι νομολογιακά αναγνωρισμένη η δυνατότητα του διοικητικού οργάνου για επαναδιερεύνηση κατά την επανεξέταση, εκεί όπου διαπιστώνεται λόγος και/ή ότι η Διοίκηση είχε τη δυνατότητα να επαναδιερευνήσει και/ή διενεργήσει νέα έρευνα αναφορικά με την καταλληλότητα του επιλεγέντος ακινήτου, στη βάση των δεδομένων, στοιχείων και πληροφοριών που υφίσταντο πλέον κατά το χρόνο εκπόνησης της συνταχθείσας κατά το έτος 2007, μελέτης και πριν από τη δημοσίευση της γνωστοποίησης και την έκδοση του νέου διατάγματος απαλλοτρίωσης.

Στον τρίτο λόγο έφεσης προβάλλεται, πως το πρωτόδικο Δικαστήριο εσφαλμένα έκρινε, ότι δεν υπήρξε εν προκειμένω παράβαση του ακυρωτικού δεδικασμένου, καθότι κατά την επανεξέταση διενεργήθηκε από μέρος των Εφεσιβλήτων επαρκής νέα έρευνα πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης, υπό το φως και των ευρημάτων του Δικαστηρίου στην ακυρωτική απόφαση και/ή ότι η διενέργεια μίας τέτοιας νέας έρευνας δεν θα μπορούσε, υπό τις περιστάσεις και δη τη φύση του έργου, παρά να ήταν επιτακτική, δεδομένου ότι τα δεδομένα και οι ανάγκες που ίσχυαν κατά το χρόνο έκδοσης του αρχικού διατάγματος απαλλοτρίωσης του ακινήτου, ήτοι κατά το έτος 1999, σαφώς και διαφοροποιούνται από αυτά των ετών 2006-2007, όταν και εκπονήθηκε η εν λόγω μελέτη.

Στον τέταρτο λόγο έφεσης προβάλλεται, πως το πρωτόδικο Δικαστήριο εσφαλμένα έκρινε ότι από το σύνολο των εγγράφων και στοιχείων των οικείων διοικητικών φακέλων, (περιλαμβανομένης της μελέτης), είχε καταδειχθεί κατά τρόπο αρκούντως ικανοποιητικό, ότι πράγματι έγινε η δέουσα έρευνα και ότι εφόσον δεν έχει θεμελιωθεί από τις Εφεσείουσες πλάνη ή υπέρβαση εξουσίας ως προς την κρίση της αρμόδιας αρχής αναφορικά με την επιλογή της γης, την προώθηση της απαλλοτρίωσης και την αναγκαιότητα του έργου, αφού τα θέματα αυτά αποτελούν θέματα, κατ' εξοχήν διοικητικά και/ή τεχνικά.

Στον πέμπτο λόγο έφεσης προβάλλεται, ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο λανθασμένα έκρινε ότι έχει καταδειχθεί και/ή αιτιολογηθεί επαρκώς γιατί «ο επίδικος χώρος είναι ο πλέον κατάλληλος σε σύγκριση με τα υπόλοιπα ακίνητα», υπό το φως των ευρημάτων του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην προσφυγή αρ.91/2003, καθότι στην μελέτη έγινε εκτενής αναφορά των σχετικών κριτηρίων και συγκριτική ανάλυση των χαρακτηριστικών κάθε τεμαχίου και εξηγήθηκε ενδελεχώς γιατί το επίδικο ακίνητο, στη βάση των δικών του χαρακτηριστικών και λαμβανομένων υπόψη των τεθέντων κριτηρίων, κρίθηκε ως το πλέον κατάλληλο και/ή ότι η αιτιολογία μπορούσε κάλλιστα να συμπληρωθεί από τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου.

Παρά τη διαφορετική τους διατύπωση είναι φανερό πως όλοι οι λόγοι έχουν ως πυρήνα τον τρόπο που η διοίκηση – και το πρωτόδικο Δικαστήριο επανεξέτασε – επικύρωσε την πράξη αντίστοιχα, καθώς και τη θέση των Εφεσειουσών πως οι αρχές της επανεξέτασης συμπεριλαμβανομένου του **Άρθρου 58 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Ν.158(Ι)/99²** είχαν παραβιαστεί.

² 58. Κατά την επανεξέταση πράξης της που έχει ακυρωθεί, η διοίκηση οφείλει να λάβει υπόψη το πραγματικό και νομικό καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο που εκδόθηκε η σχετική απόφασή της. Κατ' εξαίρεση και τηρουμένων των διατάξεων οποιουδήποτε άλλου νόμου είναι εφαρμοστέο το κατά το χρόνο της έκδοσης της νέας πράξης νομικό καθεστώς, όταν το νεότερο νομοθέτημα είναι αναδρομικής ισχύος ή όταν προκύπτει από αυτό ότι ο νομοθέτης δεν ανέχεται στο εξής την εφαρμογή των παλαιών διατάξεων.

Επίσης, προκύπτει ανάγλυφα από το σύνολο των θέσεων των Εφεσειουσών τόσο πρωτόδικα όσο και δευτεροβάθμια, ότι εκείνο που κύρια μέμφονται πως παραβιάζει τις εν λόγω αρχές είναι η εκπόνηση και το περιεχόμενο της εν λόγω μελέτης. Σ'αυτά τα πλαίσια με δυναμικό τρόπο προβλήθηκε το θέμα της καθυστέρησης αλλά και της παραβίασης του νομικού ή πραγματικού καθεστώτος το οποίο ίσχυε κατά το χρόνο που συνετελέσθη η δεύτερη ακυρωθείσα απαλλοτρίωση.

Πρέπει να γίνει αντιληπτό ευθύς εξ αρχής πως αντικείμενο κρίσης είναι ένα ξέχωρο διάταγμα απαλλοτρίωσης, η εξέταση του οποίου όμως διέπετο αυστηρά από την ανάγκη διεξαγωγής δέουσας έρευνας στην οποία το ακυρωτικό Δικαστήριο διαπίστωσε, ότι δεν υφίστατο στη δεύτερη ακυρωτική απόφαση.

Τι έπραξε λοιπόν η διοίκηση για να συμμορφωθεί; Αφού το εύρημα του ακυρωτικού Δικαστηρίου ήταν, ότι έπρεπε να διενεργηθεί δέουσα έρευνα για να στοιχειοθετηθεί και να μπορούσε να ελεγχθεί η αιτιολογία της επίδικης απόφασης, η διοίκηση ακριβώς προχώρησε στην εκπόνηση της επίδικης μελέτης.

Είναι όντως χρήσιμο να παρατεθεί το απόσπασμα από την ακυρωτική απόφαση στην προσφυγή 91/2003:

«Στην παρούσα περίπτωση, οι καθ' ων η αίτηση προχώρησαν στη λήψη της απόφασης για την απαλλοτρίωση, χωρίς να έχει προηγηθεί μελέτη της φύσης του έργου που θα ικανοποιούσε τις ανάγκες του Δήμου Πάνω Λευκάρων, με αναφορά κυρίως στην έκταση του χώρου που θα ήταν αναγκαίος για την πραγμάτωση του σκοπού της απαλλοτρίωσης. Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως περιορίστηκε να αναφέρει στο Σημείωμά του ότι 20-25 τουριστικά λεωφορεία κινούνται και σταθμεύουν στα Πάνω Λεύκαρα ημερησίως κατά τους περισσότερους μήνες του χρόνου και 17-18 λεωφορεία μεταφέρουν μαθητές στο περιφερειακό Γυμνάσιο και Λύκειο Λευκάρων.

Η μελέτη που έγινε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως δεν ήταν ολοκληρωμένη.

Το Δικαστήριο αδυνατεί περαιτέρω να προβεί στο δικαστικό έλεγχο, αφού η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει και λόγω έλλειψης επαρκούς αιτιολογίας».

Το πρωτόδικο Δικαστήριο ορθά στην απόφαση του τόνισε, ότι ο σκοπός δημόσιας ωφέλειας για τον οποίο εκδιδόταν κάθε φορά διάταγμα απαλλοτρίωσης του συγκεκριμένου ακινήτου παρέμεινε ο ίδιος, όπως προαναφέρθηκε.

Με βάση το ότι η υποχρέωση της διοίκησης μετά από μια ακυρωτική απόφαση συνίσταται στην αποκατάσταση των πραγμάτων στη θέση που ήταν κατά το χρόνο έκδοσης της ακυρωθείσας απόφασης και εν συνεχεία την επανεξέταση με πλήρη συμμόρφωση με το δεδικασμένο, παρατηρείται, πως ακριβώς οι Εφεσίβλητοι όφειλαν να συμμορφωθούν με τη διενέργεια επανεξέτασης και δη μελέτης η οποία απουσίαζε από την προηγούμενη διαδικασία. Όπως δε εύστοχα

παρατηρεί το πρωτόδικο Δικαστήριο η μελέτη αυτή του Φεβρουαρίου του 2007 δεν είναι τίποτε άλλο παρά η απόρροια των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου στην ακυρωτική του απόφαση.

Η επανεξέταση διενεργείται, όπως είναι γνωστό, όχι εφ'όλης της ύλης, αλλά επί των θεμάτων που διαπιστώνεται πλημμέλεια. (Βλ. και **άρθρο 59 του Ν.158(I)/1999**³. Και αυτό χωρίς να επηρεάζεται η δυνατότητα του διοικητικού οργάνου για επαναδιερεύνηση όταν διαπιστώνεται τέτοιος λόγος. (Βλ. **Χωραπάς v. Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου (2006)3 Α.Α.Δ. 1, Ιωσηφίδης κ.ά. v. 1. Δαβερώννα κ.ά. (2002)3 Α.Α.Δ. 147, Ναζίρης v. ΡΙΚ (2007)3 Α.Α.Δ. 38, Δημοκρατία κ.ά. v. Κούλουμου (2010)3 Α.Α.Δ. 293 και Νικολάου v. Δημοκρατίας ΕΔΔ αρ.7/2017, 29.9.2023).**

Στη **Λυώνας κ.ά. v. Δημοκρατίας (1990)3 Α.Α.Δ. 2038** λέχθηκαν τα ακόλουθα:

«Είναι ορθό πως η ακύρωση διοικητικής πράξης ανατρέχει κατά κανόνα στο χρονικό σημείο έκδοσης της πράξης που ακυρώθηκε και επαναφέρει τα πράγματα στο νομικό και πραγματικό καθεστώς που ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης της διοικητικής πράξης που ακυρώθηκε και η Διοίκηση υποχρεούται να προβεί σε νέα κρίση βάσει του πραγματικού και νομικού καθεστώτος που ίσχυε στο χρόνο αυτό. (Βλ. **Mytides v. Republic** (1988) 3(B) C.L.R. 737).

³ 59.—(1) Οι αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχουν ισχύ δεδικασμένου. Η ακυρωτική απόφαση ισχύει έναντι όλων. Η απορριπτική απόφαση ισχύει έναντι του αιτούντος. (2) Κατά την επανεξέταση, η διοίκηση δεσμεύεται από το διατακτικό της δικαστικής απόφασης και από τις διαπιστώσεις του Δικαστηρίου για την ύπαρξη ορισμένων νομικών και πραγματικών καταστάσεων που υφίσταντο κατά το χρόνο της έκδοσης της πράξης στις οποίες στηρίχτηκε το διατακτικό της απόφασης.

Όμως είναι αρχή του διοικητικού δικαίου πως η νέα πράξη, έστω και αν έχει αναδρομική ισχύ, εκδίδεται κατά λογική ανάγκη στο παρόν, όπου δεσμευτικό είναι το ισχύον δίκαιο. Το γεγονός ότι το ισχύον δίκαιο πιθανόν να είναι άλλο από εκείνο που ίσχυε κατά το χρόνο της έκδοσης της ακυρωθείσας πράξης δεν του αφαιρεί τη δεσμευτικότητα του, ούτε αίρει την αρχή της νομιμότητας της Διοίκησης, που σημαίνει κατ' αρχήν δέσμευση της Διοίκησης από το ισχύον δίκαιο. (Βλ. Δαγτόγλου "Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, γ/11, 1982 σελ. 148-151. Επίσης βλέπε απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην υπόθεση **Παναγιώτη Βανέζη κ.ά. ν. Δημοκρατίας κ.ά.** (1989) 3(Δ) Α.Α.Δ. 2522 **Δημήτριος Τζαβέλλα κ.ά.. ν. Δημοκρατίας κ.ά.** (1989) 3(Δ) Α.Α.Δ. 2405)».

(Βλ. επίσης και **Δημοκρατία ν. Πιτσιλλίδη κ.ά. (1990)3 Α.Α.Δ. 4330**).

Η κα Κουσπλή επέμενε ιδιαίτερα επί του θέματος του ουσιώδους χρόνου, αναφέροντας ότι το τοπικό σχέδιο Λευκάρων εκπονήθηκε το 2003, οριστικοποιήθηκε το 2009 και μετά αντικαταστάθηκε από τη Δήλωση Πολιτικής Λευκάρων το 2011, συσχετίζοντας τη διαφοροποίηση που υφίσταται μεταξύ του τοπικού σχεδίου και της μεταγενέστερης Δήλωσης Πολιτικής ως προς το συγκεκριμένο σκοπό δημόσιας ωφέλειας. Τα πιο πάνω τέθηκαν για να ισχυροποιήσει τη θέση της κατά πόσο το πρώτο σε επιλογή ακίνητο, με βάση τη μελέτη, ήταν διαθέσιμο. Ακόμα, προβλήθηκε στο περίγραμμα ο ισχυρισμός πως ο αριθμός των λεωφορείων που υπήρχε ανάγκη να σταθμεύουν, ήταν διαφορετικός από το χρόνο της δεύτερης απαλλοτρίωσης και άλλα παρόμοια.

Να αναφέρουμε, πως εν σχέσει με τα τοπικά σχέδια και τη Δήλωση Πολιτικής θα μπορούσε να προβληθεί η θέση πως εμπίπτουν στην εξαίρεση του **Άρθρου 58** ανωτέρω. (Βλ. Το Σύγγραμμα **«Το δεδουλευμένο των αποφάσεων των Διοικητικών Δικαστηρίων» της Ευαγγελίας Κουτούπα-Ρεγκάκου, έκδοση 2002, σελ.235** και τη σχετική υποσημείωση. Επίσης την απόφαση του **ΣΤΕ αρ.488/91** και το **πόνημα της Ευγενίας Πρεβεδούρου, οι Διοικητικές Πράξεις, Έννοια και Διακρίσεις**).

Όμως, δεν θα χρειαστεί να εμβαθύνουμε επί του θέματος, αφού θεωρούμε πως οι θέσεις των Εφεσειουσών δεν μπορούν να επιτύχουν. Θα ήταν μικροσκοπικό και ανώφελο να συγκρίνουμε τον αριθμό λεωφορείων ή την επακριβή κυκλοφοριακή κίνηση μεταξύ δύο χρονικών σημείων. Σημασία έχει, πως η αναγκαιότητα στοιχειοθετήθηκε. Χωρίς βεβαίως να μειώνουμε ούτε κατ'ελάχιστον την ισχύ της αρχής της αναλογικότητας, που καθηκόντως πρέπει να εφαρμόζεται επί στέρησης δικαιώματος ως η ιδιοκτησία, δεν έχουμε πεισθεί για το ότι το πρώτο στην επιλογή ακίνητο ήταν τω όντι διαθέσιμο και αν το γεγονός διαφοροποιείτο μεταξύ των δύο χρονικών σημείων. Η κα Κουσπή ισχυρίστηκε πως η δέσμευση του πρώτου ακινήτου, ως του καταλληλότερου, υπήρχε από τον Οκτώβριο του 2005 και μας παρέπεμψε στην έκθεση, σελ.27 (3.5.3). Δεν συμφωνούμε

πως προκύπτει κάτι τέτοιο από τη σχετική παράγραφο, αφού σε αυτή δεν αναφέρεται δέσμευση ακινήτου, αλλά ημερομηνίες που αφορούν την απαλλοτρίωση του. Η δέσμευση προφανώς προηγείτο της απαλλοτρίωσης. Εξάλλου, κάτι τέτοιο δεν προβλήθηκε πρωτοδίκως, ώστε να τύχει περαιτέρω διερεύνησης. Παραμένει, ως εκ τούτου, ένας αίολος ισχυρισμός.

Εν πάση περιπτώσει, εν γένει δεν έχουμε πεισθεί από τα αναφερόμενα εκ μέρους των Εφεσειουσών, πως υφίσταται τέτοια ή οποιαδήποτε διαφοροποίηση, η οποία απορρέει από διαφορετική πρόνοια ή πραγματικό έρεισμα γεγονότων. Η έρευνα έχει εκ των πραγμάτων εμβέλεια και βάθος για να καλύπτει ακριβώς την αναγκαιότητα πραγμάτωσης της δημόσιας ωφέλειας. Δεν παρατηρούμε οτιδήποτε το μεμπτό.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό για παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος μεταξύ της ακυρωτικής απόφασης και του νέου διατάγματος ή μεταξύ της Έκθεσης (2007) και του διατάγματος απαλλοτρίωσης (2011), παρατηρούμε πως δεν έχει καταδειχθεί κακοπιστία ή αλλότριο κίνητρο της διοίκησης. Η πάροδος του χρόνου αφ'εαυτής δεν μπορεί να οδηγήσει στο καταλυτικό αποτέλεσμα που εισηγείται η πλευρά των Εφεσειουσών. Στην υπόθεση **Ελαιουργία**

Πεπτεμερίδου Λτδ v. Δημοκρατίας (2006)3 Α.Α.Δ. 687, σημειώνεται ότι η μεγάλη έστω και αδικαιολόγητη καθυστέρηση αφ'εαυτής δεν καθιστά τρωτό το αποτέλεσμα της επανεξέτασης. Σημειώνεται ακόμη ότι υπάρχει διαρκής υποχρέωση της διοίκησης για επανεξέταση.

Ορθή, επίσης, υπήρξε η διαπίστωση του πρωτόδικου Δικαστηρίου, πως η έρευνα εκ μέρους του διοικητικού οργάνου ήταν και πλήρης και εύλογη, αφού ο τρόπος της έρευνας εναπόκειται στη διοίκηση ανάλογα με τα περιστατικά της υπόθεσης. Πολλώ δε μάλλον όταν η κρίση περιλαμβάνει τεχνικά θέματα τα οποία εγγενώς σχετίζονται με την απαλλοτρίωση γης και την αναγκαιότητα του έργου. (Βλ. **Πιερίδη v. Δημοκρατίας (2007)3 Α.Α.Δ. 543** και **Χωματένος v. Δήμου Ιδαλίου (2009)3 Α.Α.Δ. 13**). Βεβαίως, ορθή υπήρξε και η κρίση του πρωτόδικου Δικαστηρίου πως η αιτιολογία μπορεί να συμπληρώνεται από τα στοιχεία του φακέλου.

Το διοικητικό όργανο με την πολυσέλιδη μελέτη – έκθεση του παρέθεσε και ανέλυσε όλα τα σχετικά κριτήρια. Όπως έχει τεθεί νομολογιακά, μια τέτοια μελέτη αποτελεί και την προϋπόθεση για την έκδοση διατάγματος απαλλοτρίωσης. (Βλ. **Glyki and another v. The Municipal Corporation of Famagusta, (1967)3 C.L.R. 677**, **Μεστάνας κ.ά. v. Δημοτικό Συμβούλιο Αθηαίνου (αρ.2) 1992 3**

Α.Α.Δ. 185 και, **Χωματένος ν. Δήμου Ιδαλίου**, ανωτέρω). Εν προκειμένω, η ολοκληρωμένη αυτή μελέτη είχε ως αποτέλεσμα πως η συνολική διοικητική πράξη περιείχε στοιχεία επαρκούς έρευνας και δέουσας αιτιολογίας, ώστε να μην αφήνεται πεδίο επέμβασης μας ως προς την επικυρωτική πρωτόδικη κρίση.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα €4.000 υπέρ των Εφεσιβλήτων.

Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.

ΣΤ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, Δ.

Η. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Δ.